

Verslag Ronde Tafel Gesprek over Racisme in de Noodhulp

07/07/2020 in Den Haag

Sinds de moord op George Floyd wordt de discussie over racisme wereldwijd op alle niveaus gevoerd. Ook het racisme in het humanitaire werk werd en wordt aan de kaak gesteld, bijvoorbeeld in de indringende bijdrages van [Thandie Mwape](#) en [Hugo Slim](#).

KUNO organiseerde een open gesprek tussen directeurs/senior medewerkers van Nederlandse humanitaire organisaties over racisme in ons werk. Hierbij had KUNO enkele relatieve buitenstaanders, die goed bekend zijn met de wereld van internationale samenwerking of humanitaire hulp, uitgenodigd:

Kiza Magendane: schrijver, columnist, essayist en knowledge broker bij The Broker (kennisplatform voor internationale samenwerking). Op 6 juni publiceerde hij in NRC Handelsblad [een treffende beschouwing](#) over racisme in Nederland.

Thea Hilhorst: hoogleraar humanitaire hulp en wederopbouw aan het International Institute of Social Studies van de Erasmus Universiteit.

Het gesprek werd geleid door **Amma Asante**, moderator en adviseur openbaar bestuur en voorzitter van de Landelijke Cliëntenraad.

Kiza Magendane trapte af met een column. Elk a4tje dat hij had voorgelezen, verfrommelde hij en gooide het demonstratief op de grond, illustrerend wat ook met racisme moet gebeuren. Magendane vroeg zich af of dit gesprek niet een vorm van salonactivisme was, om echter te concluderen dat de humanitaire sector niet buiten de samenleving staat, maar er middenin. Ook de humanitaire sector kan een kritische zelfreflectie niet kan ontlopen. Magendane verwees naar de online zelftest van [onderhuids.nl](#), die je bewust maakt van je eigen vooroordelen. De test liet Magendane zien dat hij kennelijk ook witte mensen ‘hoger’ waardeerde dan gekleurde mensen. De huidige antiracisme golf biedt de kans om de humanitaire principes in ere te houden. Hij waarschuwde voor symbolische oplossingen, en pleitte bijvoorbeeld voor een antiracisme monitor die actief in integriteitskaders van organisaties geïntegreerd kan worden.

Thea Hilhorst pleitte voor een open gesprek, waarin iedereen zich veilig voelde om zijn/haar mening te delen. Hilhorst benadrukte als eerste dat ook binnen de wetenschap, ook binnen humanitaire studies, dringend het thema kolonialisme en racisme aan de orde moeten worden gesteld. Zij benadrukte de hoeveelheid lagen waarin racisme in de humanitaire hulp schuilt, waardoor de complexiteit groter wordt. Het kan gaan om *recruitment* en beloning, de taal waarin vergaderd wordt; de sprekers die platform krijgen; of om beeldvorming in communicatie uitingen. Kortom, op alle lagen. Tegelijkertijd is er ook nog het beeld wat mensen die in de sector werken van zichzelf hebben, dat wat gebaseerd is in de humanitaire principes, mensen die ‘goed’ willen doen en willen helpen – dit kan het gesprek lastig maken. Zuiver formuleren is daarbij belangrijk: een persoon die – al dan niet bewust – bepaalde vormen van racistisch gedrag heeft vertoond, is nog geen racist.

In het daarop volgende gesprek, onder leiding van **Amma Assante**, kwamen een aantal specifieke elementen naar voren. Hieronder enkele take-aways:

- Het verschil tussen communicatie- en fondsenwervingsmedewerkers en programmamedewerkers kwam meerdere malen naar voren. Beeldvorming, die indirect en op de lange termijn negatieve gevolgen heeft, en racisme bevordert, staat tegenover de directe financiële opbrengsten van reclamecampagnes met 'zielige zwarte kindjes'.
- Meerdere mensen benoemden dat het lastig is om een gesprek aan te gaan binnen hun organisatie. Dit had te maken met het bovengenoemde verschil, maar ook met het idee dat er in een gesprek al gauw werd gezegd 'maar wij zijn toch niet racistisch?'. Hier kwam ook in terug dat mensen in de noodhulp zichzelf niet snel als racistisch in zullen delen, terwijl er tegelijkertijd groeiende bewustwording is, dat vrijwel iedereen zich (onbewust) wel eens racistisch gedraagt. Er was een grote vraag naar manieren om racisme op een constructieve manier bespreekbaar te maken.
- Op het voorstel van Kiza Magendane om een anti-racisme monitor te ontwikkelen werd verschillend gereageerd. Bedenkingen zaten vooral in de extra bureaucratische last erachter. Wel werd meerdere keren genoemd dat racisme zou moeten worden opgenomen in de integriteitskaders van organisaties, waarop sowieso al gemonitord wordt. Ook het verder voeren van dit gesprek, binnen en tussen organisaties en tussen verschillende groepen medewerkers werd genoemd als praktische mogelijke vervolgstap.
- Waar kort over werd gepraat, maar waar ook nog veel vragen zijn, is het dieperliggende institutionele racisme (en de daaraan voorafgaande koloniale structuren) binnen de noodhulp. Localization werd bijvoorbeeld een aantal keer genoemd als een manier voor een machtsverschuiving binnen de noodhulp, tegelijkertijd werd er niet over gepraat of het ook aan institutioneel racisme te wijten is dat er nog steeds zoveel te doen is op het vlak van localization.